अथर्ववेद

काण्ड ३ सूक्त २७

अनुवाद कर्ता: सञ्जय मोहन मित्तल

Atharvaveda

Kaanda 3 Sukta 27

Translated by: Sañjay Mohan Mittal

साराँश

इस सूक्त में ध्यान लगाते समय मानिसक परिक्रमा करने के मन्त्र हैं। क्रमशः पूर्व, दिक्षण, पश्चिम, उत्तर, नीचे व ऊपर ध्यान लगाते हुए हम यह देखते हैं कि ईश्वर न सिर्फ हर दिशा में विद्यमान है बल्कि हर दिशा से वह हमारी रक्षा कर रहा है और अनेक प्रकार के उपहार हमारे पोषण, सुख व समृद्धि के लिए हमारी ओर भेज रहा है।

प्रथम मन्त्र में पूर्व दिशा से ईश्वर के द्वारा भेजे गए उपहारों का उल्लेख है। अथर्वा ऋषिः। प्राची, अग्निः, असितः, आदित्याः देवताः। ६० अक्षराणि। पञ्चपदा आर्ष्यितशक्वरी छन्दः। पञ्चमः स्वरः।

प्राची दिग्गिनरधिपतिरसितो रक्षिताऽऽदित्या इषेवः । तेभ्यो नमोऽधिपतिभ्यो नमो रक्षितृभ्यो नम् इषुभ्यो नमं एभ्यो अस्तु । यो३ं ःस्मान् द्वेष्टि यं वयं द्विष्मस्तं वो जम्भे दध्मः ॥१॥

अथर्व ३:६:२७:१

प्राची[']। दिक् । अग्निः । अधि'ऽपतिः । <u>असि</u>तः । <u>रक्षि</u>ता । <u>आदि</u>त्याः । इषंवः ॥ तेभ्यं: । नमं: । अधिपतिऽभ्यः । नमं: । <u>रक्षि</u>तृऽभ्यं: । नमं: । इषुंऽभ्यः । नमं: । <u>ए</u>भ्यः । अस्तु ॥

यः । अस्मान् । द्वेष्टि'। यम् । व्ययम् । द्विष्मः । तम् । वः । जम्भे'। दुध्मः ॥१॥

(प्राची) पूर्व (दिक्) दिशा का (अधिपतिः) स्वामी (अग्निः) ओजमय ज्ञान रूप अग्नि है। (असितः) असीम व बन्धन रहित ईश्वर हमें मोह आदि के बन्धनों से मुक्त होने का मार्ग दिखाकर हमारी (रिक्षता) रक्षा कर रहा है और (आदित्याः) सूर्य की किरणों के (इषवः) बाण चला (द्वारा), हमारी रक्षा कर हमें प्रेरणा दे रहा है। (तेभ्यः) उन सब दिव्य गुणों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (अधिपतिभ्यः) अधिपतियों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (रिक्षतृभ्यः) रक्षा करने वालों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (इषुभ्यः) रक्षा के साधनों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (एभ्यः) इन सबके लिए पुनः हमारा नमस्कार (अस्तु) है। (यः) जो (अस्मान्) हमारे साथ (द्वेष्टि) द्वेष करता है और (यम्) जिससे (वयम्) हम बदले में (द्विष्मः) द्वेष करते हैं, (तम्) उस द्वेष भावना को हम (वः) आपके (जम्भे) जबडे (न्याय व्यवस्था) के (दध्मः) सपूर्व करते हैं।

Synopsis

This composition contains the mantras for mental circumnavigation done during meditation. We sequentially focus our attention in the eastern, southern, western, northern, lower and upper directions and find that God is not only present in all of the directions, but he is also protecting us and sending us bounties of wealth for our nourishment, happiness and prosperity.

In the first mantra the sage describes the bounties provided by God from the eastern direction.

rişhih atharvaa, devataah praachee, agnih, asitah, aadityaah, vowels 60, chhandah pañchapadaa (five limbed) aarshy atishakvaree, svarah pañchamah.

 praachee digagniradhipatirasito rakshitaa"dityaa ishavah, tebhyo namo'dhipatibhyo namo rakshitribhyo nama ishubhyo nama ebhyo astu, yo3smaan dveshti yam vayan dvishmastam vo jambhe dadhmah.

Atharva 3:6:27:1

praachee dik agniḥ adhi-patiḥ asitaḥ rakṣhitaa aadityaaḥ iṣhavaḥ, tebhyaḥ namaḥ adhipati-bhyaḥ namaḥ rakṣhitri-bhyaḥ namaḥ iṣhu-bhyaḥ namaḥ ebhyaḥ astu, yaḥ asmaan dveṣhṭi yam vayam dviṣhmaḥ tam vaḥ jambhe dadhmaḥ.

In the (praachee) eastern (dik) direction, (agnih) omniscient and radiant fire is the (adhi) governing (patih) lord. That (asitah) boundless lord is (rakshitaa) protecting us by showing us the ways to detach ourselves from the material world. The (aadityaah) rays of Sun are the (ishavah) arrows that protect and guide us. O God! We (namah) bow to (tebhyah) all of your divine qualities. We (namah) bow to God, the (adhipatibhyah) master of all. We (namah) bow to God, who is also our (rakshitribhyah) protector. We (namah) bow to the (ishubhyah) means of protection that are being used by God in order to protect us. We again bow to $(ebhyah \ astu)$ all of the above. (yah) Whosoever may have feelings of (dveshti) jealousy and animosity towards (asmaan) us or (yam) those towards whom (vayam) we may reciprocate with similar feelings of (dvishmah) animosity, we (dadhmah) submit all of (tam) these entities and feelings to (vah) your (jambhe) jaw for justice.

दूसरे मन्त्र में दक्षिण दिशा से ईश्वर के द्वारा भेजे गए उपहारों का उल्लेख है। अथर्वा ऋषिः । दक्षिणा, इन्द्रः, तिरश्चिराजीः, पितरः देवताः । ६३ अक्षराणि । पञ्चपदा निचृदार्ष्यष्टिश्छन्दः। मध्यमः स्वरः।

दक्षिणा दिगिन्द्रोऽधिपितिस्तिरंश्चिराजी रक्षिता पितर इर्षवः । तेभ्यो नमोऽधिपितिभ्यो नमो रक्षितृभ्यो नम् इषुभ्यो नमं एभ्यो अस्तु । यो३ं ःस्मान् द्वेष्टि यं व्ययं द्विष्मस्तं वो जम्भे दध्मः ॥२॥

अथर्व ३:६:२७:२

दक्षिणा । दिक् । इन्द्रं: । अधिंऽपतिः । तिरंश्चिऽराजीः । <u>रक्षि</u>ता । <u>पि</u>तरं: । इर्षवः ॥

तेभ्यं: । नमं: । अधिपतिऽभ्यः । नमं: । रक्षितृऽभ्यं: । नमं: । इषुंऽभ्यः । नमं: । एभ्यः । अस्तु ॥

यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । व्यम् । द्विष्मः । तम् । वः । जम्भे । दध्मः ॥२॥

(दक्षिणा) दक्षिण (दिक्) दिशा का (अधिपतिः) स्वामी (इन्द्रः) ऐश्वर्यवान इन्द्र है। वह हमें उत्तम मार्ग पर चलने का रास्ता दिखा (तिरिश्चराजीः) सीधा न चल पाने वाले कीट पतंगों आदि की निम्न योनियों में गिरने से हमारी (रिक्षता) रक्षा कर रहा है। (पितरः) ज्ञान, बल, धन व आयु से सम्पन्न शुभिचन्तक (इषवः) बाण के समान हमारे रक्षक और प्रेरणा स्रोत हैं। (तेभ्यः) उन सब दिव्य गुणों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (अधिपतिभ्यः) अधिपतियों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (रिक्षतृभ्यः) रक्षा करने वालों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (इषुभ्यः) रक्षा के साधनों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (एभ्यः) इन सबके लिए पुनः हमारा नमस्कार (अस्तु) है। (यः) जो (अस्मान्) हमारे साथ (द्वेष्टि) द्वेष करता है और (यम्) जिससे (वयम्) हम बदले में (द्विष्यः) द्वेष करते हैं, (तम्) उस द्वेष भावना को हम (वः) आपके (जम्भे) जबडे (न्याय व्यवस्था) के (दध्मः) सपुर्द करते हैं।

तीसरे मन्त्र में पश्चिम दिशा से ईश्वर के द्वारा भेजे गए उपहारों का उल्लेख है। अथर्वा ऋषिः । प्रतीची, वरुणः, पृदाकूः, अन्नम् देवताः । ६० अक्षराणि । पञ्चपदा आर्ष्यितशक्वरी छन्दः । पञ्चमः स्वरः ।

प्रतिची दिग्वरुणोऽधिपितिः पृदांकू रिक्षताऽन्निमिषंवः । तेभ्यो नमोऽधिपितिभ्यो नमो रिक्षितृभ्यो नम् इषुंभ्यो नमं एभ्यो अस्तु । यो ३ ं ःस्मान् द्वेष्टि यं वयं द्विष्मस्तं वो जम्भे दथ्मः ॥३॥ अथन

अथर्व ३:६:२७:३

In the second mantra the sage describes the bounties provided by God from the southern direction.

riṣhiḥ atharvaa, **devataaḥ** dakṣhiṇaa, indraḥ, tirashchiraajeeḥ, pitaraḥ, **vowels** 63, **chhandaḥ** pañchapadaa (five limbed) nichṛid aarṣhy aṣhṭiḥ, **svaraḥ** madhyamaḥ.

 dakṣhiṇaa digindro'dhipatistirashchiraajee rakṣhitaa pitara iṣhavaḥ, tebhyo namo'dhipatibhyo namo rakṣhitṛibhyo nama iṣhubhyo nama ebhyo astu, yo3smaan dveṣhṭi yam vayan dviṣhmastam vo jambhe dadhmaḥ.

Atharva 3:6:27:2

dakşhinaa dik indran adhi-patin tirashchiraajeen rakşhitaa pitaran işhavan, tebhyan naman adhipatibhyan naman rakşhitri-bhyan naman işhubhyan naman ebhyan astu, yan asmaan dveshti yam vayam dvishman tam van jambhe dadhman.

In the $(dak \dot{s}hi \dot{n}aa)$ southern (dik) direction, the (indrah) possessor of righteous wealth, Indra is the (adhi) governing (patih) lord. He, by showing us the righteous path, is $(rak \dot{s}hitaa)$ protecting us from falling to the level of lowly creatures like (tirashchiraajeeh) insects who move in a zigzag fashion. Our well wishing (pitarah) elders who are blessed with knowledge, strength, wealth and age are the $(i\dot{s}havah)$ arrows that protect and stimulate our intellect. O God! We (namah) bow to (tebhyah) all of your divine qualities. We (namah) bow to God, the (adhipatibhyah) master of all. We (namah) bow to God, who is also our $(rak\dot{s}hitribhyah)$ protector. We (namah) bow to the $(i\dot{s}hubhyah)$ means of protection that are being used by God in order to protect us. We again bow to (ebhyah astu) all of the above. (yah) Whosoever may have feelings of $(dve\dot{s}hti)$ jealousy and animosity towards (asmaan) us or (yam) those towards whom (vayam) we may reciprocate with similar feelings of $(dvi\dot{s}hmah)$ animosity, we (dadhmah) submit all of (tam) these entities and feelings to (vah) your (jambhe) jaw for justice.

In the third mantra the sage describes the bounties provided by God from the western direction.

rişhih atharvaa, devataah prateechee, varunah, pridaakooh, annam, vowels 60, chhandah pañchapadaa (five limbed) aarshy atishakvaree, svarah pañchamah.

Atharva 3:6:27:3

प्रतीची । दिक् । वरुंणः । अधि ऽपितः । पृदांकुः । रक्षिता । अन्नम् । इषंवः ॥

तेभ्यं: । नर्मः । अधिपतिऽभ्यः । नर्मः । रक्षितृऽभ्यं: । नर्मः । इषुंऽभ्यः । नर्मः । एभ्यः । अस्तु ॥

यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । व्यम् । द्विष्मः । तम् । वः । जम्भे । दध्मः ॥३॥

(प्रतीची) पश्चिम (दिक्) दिशा का (अधिपितः) स्वामी (वरुणः) जलों के देव वरुण है। वह हममें (पृदाकुः) साँप बिच्छुओं जैसी विषैली पशुवत प्रवृत्तिओं का शमन कर हमारी (रिक्षता) रक्षा करता है। (अन्नम्) अन्न के (इषवः) बाणों द्वारा हमारी रक्षा करता है और प्रेरणा देता है। (तेभ्यः) उन सब दिव्य गुणों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (अधिपितिभ्यः) अधिपितयों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (रिक्षितृभ्यः) रक्षा करने वालों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (इषुभ्यः) रक्षा के साधनों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (एभ्यः) इन सबके लिए पुनः हमारा नमस्कार (अस्तु) है। (यः) जो (अस्मान्) हमारे साथ (द्वेष्टि) द्वेष करता है और (यम्) जिससे (वयम्) हम बदले में (द्विष्मः) द्वेष करते हैं, (तम्) उस द्वेष भावना को हम (वः) आपके (जम्भे) जबडे (न्याय व्यवस्था) के (दध्मः) सपूर्द करते हैं।

चौथे मन्त्र में उत्तर दिशा से ईश्वर के द्वारा भेजे गए उपहारों का उल्लेख है। अथर्वा ऋषिः। उदीची, सोमः, स्वजः, अशिनः देवताः। ५९ अक्षराणि। पञ्चपदा निचृदार्ष्यितशक्वरी छन्दः। पञ्चमः स्वरः।

उदीं<u>ची</u> दिक् सोमोऽधिंपतिः स<u>व</u>जो रिश्वताऽश<u>िन</u>िरिषंवः । तेभ्यो नमोऽधिंपतिभ्यो नमो रिश्वतृभ्यो नम् इषुंभ्यो नमं एभ्यो अस्तु । यो३ं ःस्मान् द्वेष्टि यं व्यं द्विष्मस्तं वो जम्भे दक्ष्मः ॥४॥ अथर्व ३:६:२७:४

उदींची । दिक् । सोमं: । अधिंऽपतिः । स्वजः । रक्षिता । अशनिं: । इषंवः ॥

तेभ्यः । नर्मः । अधिपतिऽभ्यः । नर्मः । रक्षितृऽभ्यः । नर्मः । इषुंऽभ्यः । नर्मः । एभ्यः । अस्तु ॥

यः । अस्मान् । द्वेष्टि'। यम् । व्यम् । द्विष्मः । तम् । वः । जम्भे'। दध्मः ॥४॥

(उदीची) उत्तर (दिक्) दिशा का (अधिपितः) स्वामी (सोमः) शान्तिदायक प्रकाश है। (स्वजः) स्वयं उत्पन्न हुआ यह हमारी (रिक्षता) रक्षा करता है। (अशिनः) ओजमयी विद्युत (औरोरा बोरेलिस) के (इषवः) बाणों द्वारा हमारी रक्षा करता है और प्रेरणा देता है। (तेभ्यः) उन सब दिव्य गुणों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (अधिपितिभ्यः) अधिपितयों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (रिक्षतृभ्यः) रक्षा करने वालों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (इषुभ्यः) रक्षा के साधनों के लिए

prateechee dik varuṇaḥ adhipatiḥ pṛidaakuḥ rakṣhita-annam iṣhavaḥ, tebhyaḥ namaḥ adhipatibhyaḥ namaḥ rakṣhitṛi-bhyaḥ namaḥ iṣhubhyaḥ namaḥ ebhyaḥ astu, yaḥ asmaan dveṣhṭi yam vayam dviṣhmaḥ tam vaḥ jambhe dadhmaḥ.

In the (prateechee) western (dik) direction, the (varuṇah) sustainer of waters, Varuṇa is the (adhi) governing (patih) lord. He (rakshita) protects us by telling us to curb our poisonous animal tendencies like those of (pridaakuh) scorpions, snakes etc. (annam) Grains are the (ishavah) arrows that protect and nourish us. O God! We (namah) bow to (tebhyah) all of your divine qualities. We (namah) bow to God, the (adhipatibhyah) master of all. We (namah) bow to God, who is also our (rakshitribhyah) protector. We (namah) bow to the (ishubhyah) means of protection that are being used by God in order to protect us. We again bow to $(ebhyah \ astu)$ all of the above. (yah) Whosoever may have feelings of (dveshti) jealousy and animosity towards (asmaan) us or (yam) those towards whom (vayam) we may reciprocate with similar feelings of (dvishmah) animosity, we (dadhmah) submit all of (tam) these entities and feelings to (vah) your (jambhe) jaw for justice.

In the fourth mantra the sage describes the bounties provided by God from the northern direction.

riṣhiḥ atharvaa, **devataaḥ** udeechee, somaḥ, svajaḥ, ashaniḥ, **vowels** 59, **chhandaḥ** pañchapadaa (five limbed) nichṛid aarṣhy atishakvaree, **svaraḥ** pañchamaḥ.

4. udeechee dik somo'dhipatih svajo rakshitaa'shanirishavah, tebhyo namo'dhipatibhyo namo rakshitribhyo nama ishubhyo nama ebhyo astu, yo3smaan dveshti yam vayan dvishmastam vo jambhe dadhmah.

Atharva 3:6:27:4

udeechee dik somah adhi-patih svajah rakshitaa ashanih ishavah, tebhyah namah adhipatibhyah namah rakshitri-bhyah namah ishubhyah namah ebhyah astu, yah asmaan dveshti yam vayam dvishmah tam vah jambhe dadhmah.

In the (udeechee) northern (dik) direction the (somaḥ) calming lights like Aurora Borealis are the (adhi) governing (patiḥ) lord. (svajaḥ) Created by their own nature these lights (rakṣhitaa) protect us. Radiant (ashaniḥ) electric impulses are the (iṣhavaḥ) arrows that protect us. O God! We (namaḥ) bow to (tebhyaḥ) all of your divine qualities. We (namaḥ) bow to God, the (adhipatibhyaḥ) master of all. We (namaḥ) bow to God, who is also our (rakṣhitribhyaḥ) protector. We (namaḥ) bow to the (iṣhubhyaḥ) means of protection that are being used by God in order to protect us. We again bow to (ebhyaḥ astu) all of the above. (yaḥ) Whosoever may have feelings of (dveṣhṭi) jealousy and animosity towards (asmaan) us or (yam) those towards whom (vayam) we may reciprocate with similar feelings of (dviṣhmaḥ) animosity, we (dadhmaḥ) submit all of (tam) these entities

हमारा (नमः) नमस्कार है, (एभ्यः) इन सबके लिए पुनः हमारा नमस्कार (अस्तु) है। (यः) जो (अस्मान्) हमारे साथ (द्वेष्टि) द्वेष करता है और (यम्) जिससे (वयम्) हम बदले में (द्विष्मः) द्वेष करते हैं, (तम्) उस द्वेष भावना को हम (वः) आपके (जम्भे) जबडे (न्याय व्यवस्था) के (दध्मः) सपुर्द करते हैं।

पाँचवे मन्त्र में निचली दिशा से ईश्वर के द्वारा भेजे गए उपहारों का उल्लेख है। अथर्वा ऋषिः । ध्रुवा, विष्णुः, कल्माषग्रीवः, वीरुधः देवताः । ६३ अक्षराणि । ककुम्मतिगर्भा पञ्चपदा निचृदार्ष्यष्टिश्छन्दः । मध्यमः स्वरः ।

ध्रुवा दिग्विष्णुरधिपतिः कल्माषंग्रीवो रक्षिता वीरुध इषवः । तेभ्यो नमोऽधिपतिभ्यो नमो रक्षितृभ्यो नम् इषुभ्यो नमं एभ्यो अस्तु ।

यो३ं ःस्मान् द्वेष्टि यं <u>वयं द्विष्मस्तं वो</u> जम्भे दध्मः ॥५॥ अथर्व ३:६:२७:५

ध्रुवा । दिक् । विष्णुं: । अधिंऽपितः । कुल्माषंऽग्रीवः । <u>र</u>िक्षुता । <u>वी</u>रुधं: । इषंवः ॥ तेभ्यं: । नमं: । अधिंपितऽभ्यः । नमं: । <u>रिक्षि</u>तृऽभ्यं: । नमं: । इषुंऽभ्यः । नमं: । <u>एभ्यः</u> । अस्तु ॥ यः । अस्मान् । द्वेष्टिं। यम् । <u>व</u>यम् । <u>द्विष्मः । तम् । वः । जम्भें । दध्मः</u> ॥५॥

(ध्रुवा) नीचे की (दिक्) दिशा का (अधिपतिः) स्वामी (विष्णुः) सर्वव्यापक ईश्वर है। (कल्माष) पाप व बुराईयों को (ग्रीवः) निगल कर वह हमारी (रक्षिता) रक्षा करता है। (वीरुधः) पेड पौधे के (इषवः) बाणों द्वारा हमारी रक्षा करता है और प्रेरणा देता है। (तेभ्यः) उन सब दिव्य गुणों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (अधिपतिभ्यः) अधिपतियों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (रक्षितृभ्यः) रक्षा करने वालों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (इषुभ्यः) रक्षा के साधनों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (एभ्यः) इन सबके लिए पुनः हमारा नमस्कार (अस्तु) है। (यः) जो (अस्मान्) हमारे साथ (द्वेष्टि) द्वेष करता है और (यम्) जिससे (वयम्) हम बदले में (द्विष्मः) द्वेष करते हैं, (तम्) उस द्वेष भावना को हम (वः) आपके (जम्भे) जबडे (न्याय व्यवस्था) के (दध्मः) सपुर्द करते हैं।

and feelings to (vaḥ) your (jambhe) jaw for justice.

In the fifth mantra the sage mantra describes the bounties provided by God from the lower direction.

ṛiṣhiḥ atharvaa, **devataaḥ** dhruvaa, viṣhṇuḥ, kalmaaṣha-greevaḥ, veerudhaḥ, **vowels** 63, **chhandaḥ** kakummatigarbhaa pañchapadaa (five limbed) nichṛid aarṣhy aṣhṭiḥ, **svaraḥ** madhyamaḥ.

5. dhruvaa digvişhnuradhipatih kalmaaşhagreevo rakşhitaa veerudha işhavah,

tebhyo namo'dhipatibhyo namo rakshitribhyo nama ishubhyo nama ebhyo astu,

yo3smaan dveşhţi yam vayan dvişhmastam vo jambhe dadhmaḥ.

Atharva 3:6:27:5

dhruvaa dik vişhnuh adhi-patih kalmaaşha-greevah rakşhitaa veerudhah işhavah, tebhyah namah adhipatibhyah namah rakşhitri-bhyah namah işhubhyah namah ebhyah astu, yah asmaan dveşhti yam vayam dvişhmah tam vah jambhe dadhmah.

In the (dhruvaa) lower (dik) direction the (viṣhṇuh) all pervading God is the (adhi) governing (patih) lord. He (rakṣhitaa) protects us by (greevah) swallowing (removing) our (kalmaaṣha) tendencies to commit sins. The (veerudhah) plants, herbs and trees are the (iṣhavah) arrows that protect and nourish us. O God! We (namah) bow to (tebhyah) all of your divine qualities. We (namah) bow to God, the (adhipatibhyah) master of all. We (namah) bow to God, who is also our (rakṣhitribhyah) protector. We (namah) bow to the (iṣhubhyah) means of protection that are being used by God in order to protect us. We again bow to (ebhyah astu) all of the above. (yah) Whosoever may have feelings of (dveṣhti) jealousy and animosity towards (asmaan) us or (yam) those towards whom (vayam) we may reciprocate with similar feelings of (dviṣhmah) animosity, we (dadhmah) submit all of (tam) these entities and feelings to (vah) your (jambhe) jaw for justice.

छठे मन्त्र में ऊपरी दिशा से ईश्वर के द्वारा भेजे गए उपहारों का उल्लेख है। अथर्वा ऋषिः । ऊर्ध्वा, बृहस्पतिः, श्वित्रः, वर्षम् देवताः । ६१ अक्षराणि । पञ्चपदा भुरिगार्ष्यतिशक्वरी छन्दः । पञ्चमः स्वरः ।

ऊर्ध्वा दिग्बृह्स्पित्रिधिपितिः श्चित्रो रक्षिता वर्षमिषवः । तेभ्यो नमोऽधिपितिभ्यो नमो रक्षितृभ्यो नम् इषुभ्यो नमं एभ्यो अस्तु । यो३ं ःस्मान् द्वेष्टि यं वयं द्विष्मस्तं वो जम्भे दक्ष्मः ॥६॥ अथर्व ३:६:२७:६

ऊर्ध्वा । दिक् । बृह्स्पितिः । अधिऽपितः । श्<u>रि</u>ष्ठितः । <u>र</u>िश्चिता । <u>व</u>र्षम् । इषिवः ॥ तेभ्यः । नर्मः । अधिपितिऽभ्यः । नर्मः । <u>र</u>िश्चितृऽभ्यः । नर्मः । इषुऽभ्यः । नर्मः । एभ्यः । अस्तु ॥ यः । अस्मान् । द्वेष्टिं । यम् । <u>व</u>यम् । <u>द्विष्मः । तम् । वः । जम्भे । दध्मः ॥६॥</u>

(अर्ध्वा) ऊपर की (दिक्) दिशा का (अधिपतिः) स्वामी (बृहस्पतिः) विस्तृत ज्ञान वाला ईश्वर है। वह (श्वित्रः) शुद्ध स्वरूप हमारी (रक्षिता) रक्षा करने वाला है और (वर्षम्) वर्षा के (इषवः) बाणों द्वारा हमारी रक्षा करता है और प्रेरणा देता है। (तेभ्यः) उन सब दिव्य गुणों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (अधिपतिभ्यः) अधिपतियों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (रिक्षतृभ्यः) रक्षा करने वालों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (इषुभ्यः) रक्षा के साधनों के लिए हमारा (नमः) नमस्कार है, (एभ्यः) इन सबके लिए पुनः हमारा नमस्कार (अस्तु) है। (यः) जो (अस्मान्) हमारे साथ (द्वेष्टि) द्वेष करता है और (यम्) जिससे (वयम्) हम बदले में (द्विष्मः) द्वेष करते हैं, (तम्) उस द्वेष भावना को हम (वः) आपके (जम्भे) जबडे (न्याय व्यवस्था) के (दध्मः) सपुर्द करते हैं।

In the sixth mantra the sage describes the bounties provided by God from the upper direction.

rishih atharvaa, devataah oordhvaa, brihaspatih, shvitrah, varsham, vowels 61, chhandah pañchapadaa (five limbed) bhurig aarshy atishakvaree, svarah pañchamah.

6. oordhvaa digbṛihaspatiradhipatiḥ shvitro rakṣhitaa varṣhamiṣhavaḥ, tebhyo namo'dhipatibhyo namo rakṣhitṛibhyo nama iṣhubhyo nama ebhyo astu, yo3smaan dveṣhṭi yam vayan dviṣhmastam vo jambhe dadhmaḥ.

Atharva 3:6:27:6

oordhvaa dik bṛihaspatiḥ adhipatiḥ shvitraḥ rakṣhitaa varṣham iṣhavaḥ, tebhyaḥ namaḥ adhipatibhyaḥ namaḥ rakṣhitṛi-bhyaḥ namaḥ iṣhubhyaḥ namaḥ ebhyaḥ astu, yah asmaan dveshti yam vayam dvishmah tam vah jambhe dadhmah.

In the (oordhvaa) upper (dik) direction the (bṛihaspatiḥ) possessor of the elaborate knowledge is the (adhi) governing (patiḥ) lord. He (rakṣhitaa) protects us with his (shvitraḥ) purity. The (varṣham) rain drops are the (iṣhavaḥ) arrows that protect and nourish us. O God! We (namaḥ) bow to (tebhyaḥ) all of your divine qualities. We (namaḥ) bow to God, the (adhipatibhyaḥ) master of all. We (namaḥ) bow to God, who is also our (rakṣhitṛibhyaḥ) protector. We (namaḥ) bow to the (iṣhubhyaḥ) means of protection that are being used by God in order to protect us. We again bow to (ebhyaḥ astu) all of the above. (yaḥ) Whosoever may have feelings of (dveṣhṭi) jealousy and animosity towards (asmaan) us or (yam) those towards whom (vayam) we may reciprocate with similar feelings of (dviṣhmaḥ) animosity, we (dadhmaḥ) submit all of (tam) these entities and feelings to (vaḥ) your (jambhe) jaw for justice.